

MAKTABGACHA KATTA GURUH YOSHIDAGI BOLALAR BILAN MULOQOT

Kumush Butayeva Shavkatovna

Chiroqchi tumani 12-Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori

Bolalarni nutqini o'qitirish

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqotning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish, uning shaxsni shakllantirish va maktab ta'limiga muvaffaqiyatli moslashishdagi asosiy roli, maktabgacha yoshdagi bolalarning tili va tafakkurining xususiyatlari, shuningdek, muloqot samaradorligiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar, o'yin o'qitish usullari, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish, axloqiy qadriyatlarni shakllantirish haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ijodkorlik, axloqiy tarbiya, ijtimoiy-emotsional rivojlanish, mantiqiy fikrlash, individual yondashuv.

Kirish:

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqot ularning psixologik va ijtimoiy-emotsional rivojlanishining asosiy omilidir. Bu davrda faol shaxs shakllanishi sodir bo'ladi, nutq qobiliyatlari va ijtimoiy kompetensiyalar rivojlanadi, fikrlash tarzi shakllanadi, o'zini o'zi qadrlash kuchayadi. Maktabgacha ta'lim muassasasida kattalar bilan o'zaro munosabat bolaning kelajakdagi yo'lini belgilashda, uning shaxsiyatini shakllantirishda va muvaffaqiyatli maktabda o'qishga tayyorligida hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqot qilishning o'ziga xos xususiyati ularning hali to'liq shakllanmagan tili va tafakkuridir. Ular ko'pincha noto'g'ri grammatik tuzilmalardan foydalanadilar, lug'atni to'liq egallamaydilar va o'z fikrlarini ifoda etishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Biroq, bu siz bolalar bilan muloqot darajasini oddiy so'zlar va iboralar to'plamiga kamaytirishingiz kerak degani emas. Imo-ishoralar, yuz ifodalari va vizual materiallar bilan birga aniq va tushunarli tildan foydalanish muhimdir.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan samarali muloqot qilish uchun ularning yoshi va individual xususiyatlarini hisobga olish kerak. 3 yoshdan 5 yoshgacha bo'lgan bolalar dunyoni faol o'rganish bosqichida, ular o'ynashni, tajriba qilishni yaxshi ko'radilar. Bu davrda o'rganish va rivojlantirishning o'yin usullaridan foydalanish, mehr-oqibat va o'zaro tushunish muhitini yaratish muhimdir. 5 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalar o'qishga e'tiborini kuchaytiradi, maktabga tayyorlanib, mustaqillikka intiladi. Bu davrda ularning bilim olishga qiziqishini saqlab qolish, mantiqiy fikrlash

va ijodkorlikni rivojlantirish, mustaqillik va mas'uliyatni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega.

Natijalar:

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqot ularning har tomonlama rivojlanishiga qaratilgan bo'lishi kerak. Ularning nafaqat nutqi va tafakkurini rivojlantirish, balki ularda axloqiy qadriyatlarni singdirish, ijtimoiy kompetensiyalarni shakllantirish, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Bunday holda, har bir bolaning individual rivojlanish sur'atlarini, uning qiziqishlari va moyilligini hisobga olish kerak. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqot qilish e'tibor, sabr-toqat va muhabbatni talab qiladigan mas'uliyatli va hayajonli jarayondir. Esda tutish mumkinki, har bir bola noyob va individual yondashuvga loyiqdir.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqot ularning ijtimoiy-psixologik va kognitiv rivojlanishining asosiy jihati hisoblanadi. Uch yoshdan olti yoshgacha bo'lgan bu yoshda bolalar atrofdagi dunyoni faol ravishda o'rganadilar va ularning ijtimoiy qobiliyatlari asoslarini rivojlantiradilar. Kattalar va tengdoshlar bilan muloqot qilish nafaqat til ko'nikmalarini rivojlantirishga, balki hissiy intellektni shakllantirishga ham yordam beradi, bu ularning jamiyatda ijtimoiylashuvi va moslashish qobiliyatiga yanada ta'sir qiladi.

Muhokama:

E'tiborni talab qiladigan birinchi jihat - samarali o'zaro munosabatlar uchun asos bo'lib xizmat qiladigan ishonch muhitini yaratish. Bolalar o'zlarini xavfsiz va ishonchli his qilishlari kerak, bunga do'stona ohang, tabassum va ochiq muloqot orqali erishish mumkin. Bolada xavfsizlik hissini rivojlantirishda kattalarning hissiy yordami hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bundan tashqari, nafaqat so'zlarga e'tibor berish, balki imo-ishoralar va yuz ifodalari kabi og'zaki bo'lmagan signallarni tushunishni o'z ichiga olgan faol tinglash kattalarga bolaning hissiy holatini yaxshiroq tushunishga va muloqotni o'z ehtiyojlariga moslashtirishga imkon beradi. Kattalar va bolalar o'rtasidagi muntazam muloqot samarali muloqotni rivojlantirishning muhim omilidir. Uxlashdan oldin kitob o'qish yoki birgalikda mashg'ulotlar o'tkazish kabi ijtimoiylashuv odatlarini o'rnatish o'zaro munosabatlar uchun barqaror asos yaratadi. Qo'shma tadbirlar kattalar va bolalar o'rtasidagi aloqani mustahkamlaydi va muloqot uchun yangi imkoniyatlar ochadi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, maktabgacha yoshdagi bolalar bilan muloqot ko'p qirrali jarayon bo'lib, kattalar tomonidan ehtiyotkorlik bilan yondashishni talab qiladi. Ishonchli muhit yaratishga, qulay tildan foydalanishga, mustaqillikni rag'batlantirishga, bolaning his-tuyg'ularini hurmat qilishga, muloqotning o'yin shakllaridan va muntazam o'zaro ta'sirga e'tibor qaratish orqali kattalar bolalar bilan muloqot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi. Bu nafaqat ularning shaxsiy

rivojlanishiga hissa qo'shadi, balki kelajakda muvaffaqiyatli ijtimoiylashuv uchun asos yaratadi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Qodirova F.R. Bolalar nutqini o'stirish nazariyasi va metodikasi. T.: "Istiqlol", O'quv qo'llanma. 2006.
2. D.R. Babayeva. Nutq o'stirish metodikasi. T.: Fan va texnologiyalar. O'quv qo'llanma. 2009.
3. D.R. Babayeva "Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi" O'zbekiston Respublikasi adliya vazirligi huzuridagi "Intellektual mulk agentligi". -T.. 2020.
4. S. Shodiyeva "O'rta guruh bolalar nutqini o'stirish" T.: "O'qituvchi", O'quv qo'llanma, 2010.